

En aktiv och hållbar fritid

Idrottspolitiskt program för Gävle kommun

Innehållsförteckning

Inledning och syfte	4
Den idrottspolitiska visionen	4
Agenda 2030.....	5
Från vision till verklighet.....	6
Målområde 1 - Möjliggöra utövande och en aktiv livsstil	6
Föreningsidrotten och det egna initiativet	6
Breddidrott och Elitidrott.....	7
Stöd till en aktiv fritid	8
Prioriterade grupper	8
<i>Prioritetsgrupp 1</i>	9
<i>Prioritetsgrupp 2</i>	9
Kultur- och fritidsnämndens mål – möjliggöra utövande och en aktiv livsstil	10
Strategier för måluppfyllelse.....	10
Målområde 2 - Inkluderande och utvecklande miljö	10
Goda förebilder och trygga miljöer	11
Jämställdhet	12
Jämlika villkor.....	12
Kultur- och fritidsnämndens mål – inkluderande och utvecklande miljö.....	14
Strategier för måluppfyllelse.....	14
Målområde 3 – Attraktiv och inspirerande plats	15
Hållbara anläggningar	15
Trygga och attraktiva platser.....	17
Digital utveckling och tillgänglig information.....	18
Kultur- och fritidsnämndens mål – Attraktiv och inspirerande plats	18

Strategier för måluppfyllelse.....	18
Referenslista.....	20

Inledning och syfte

Gävle är en kommun med ett brett utbud av fritidsaktiviteter. Det finns ett 70-tal föreningar med etablerad barn- och ungdomsverksamhet inom 40 olika verksamheter. Tillsammans aktiverade de ungefär 8 000 barn och unga i åldrarna 7–20 år under 2021.¹ Historiskt sett har idrotten präglat staden. Med många framgångar i både lagsporter och individuella prestationer har idrotten blivit något invånarna kan samlas kring och känna stolthet över.

De fem mest populära organiserade idrotterna i Gävle är fotboll, innebandy, ishockey, gymnastik och ridsport. På flickornas topplista ersätts ishockeyn med friidrott. Pojkar föredrar golf framför ridsport när det gäller antalet deltagare. I åldrarna 7–12 år är idrottandet som störst sett till flest aktiva. Gruppen utgör 53 procent av barn- och ungdomsverksamheten. 29 procent är 13–16 år och 18 procent är 17–20 år.

Kultur- och fritidsnämnden erbjuder en stor variation av anläggningar för idrott, motion och friluftsliv från Hedesunda i söder till Bergby i norr. Anläggningar planeras och underhålls för att möta dagens och framtidens behov av rörelse.

Syftet med det idrottspolitiska programmet är att främja invånarnas möjligheter till en aktiv fritid. Programmet är styrande för kultur- och fritidsnämnden och vägledande för kommunens övriga nämnder och bolag.

Den idrottspolitiska visionen

Den idrottspolitiska visionen är att uppnå en aktiv och hållbar fritid i Gävle kommun.

Visionen består av tre målområden:

1. Möjliggöra utövande och en aktiv livsstil
2. Inkluderande och utvecklande miljö
3. Attraktiv och inspirerande plats

Varje målområde genomsyras av de tre hållbarhetsperspektiven:

- Social hållbarhet innebär att alla ges möjlighet att utöva idrott och motion på likvärdiga villkor utifrån sina skilda behov och förutsättningar. Det gäller oavsett

¹ Intern statistik från Gävle kommun. 2022

kön, könsöverskridande identitet, sexuell läggning, ålder, religion, funktionsnedsättning, etniskt ursprung och socioekonomi.

- Miljömässig hållbarhet är att minska negativ påverkan på naturen och människors hälsa. Det uppnås genom att anläggningar för idrott, motion och friluftsliv är resurseffektiva, klimatsmarta och anpassade för minskad miljöpåverkan.
- Ekonomisk hållbarhet innebär att möjliggöra idrottslig verksamhet för individen, föreningen och kommunen med en rimlig kostnadsfördelning dem emellan.

Agenda 2030

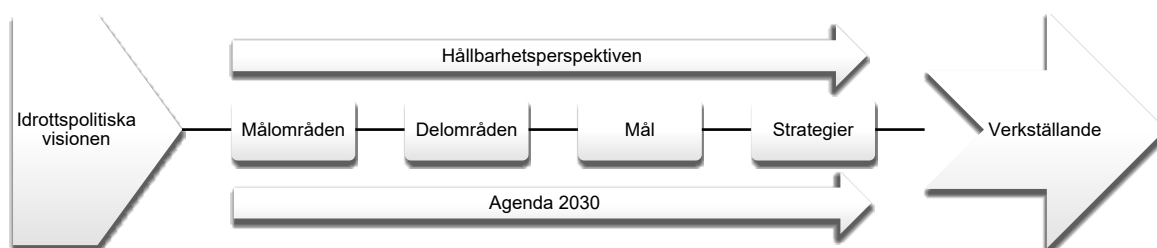
Sveriges riksdag har antagit Agenda 2030. Det är FN:s mål för hållbar utveckling och omfattar social hållbarhet, miljömässig hållbarhet och ekonomisk hållbarhet. För att uppfylla målen i Agenda 2030 måste arbetet ske på lokal, regional och nationell nivå.² Den idrottspolitiska visionen i Gävle kommun bidrar till delmål i 10 av de 17 målen.

Målområde 1. Möjliggöra utövande och en aktiv livsstil	Målområde 2 - Inkluderande och utvecklande miljö	Målområde 3 - Attraktiv och inspirerande plats
		
3. God hälsa och välbefinnande <ul style="list-style-type: none">• 3.4. Minska antalet dödsfall till följd av icke smittsamma sjukdomar och främja mental hälsa	4. God utbildning för alla <ul style="list-style-type: none">• 4.A. Skapa inkluderande och trygga utbildningsmiljöer	7. Hållbar energi <ul style="list-style-type: none">• 7.3. Fördubbla ökningen av energieffektivitet
8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt <ul style="list-style-type: none">• 8.9. Främja gynnsam och hållbar turism	5. Jämställdhet <ul style="list-style-type: none">• 5.1. Utrota diskriminering av kvinnor och flickor	9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur <ul style="list-style-type: none">• 9.1. Skapa hållbara, motståndskraftiga och inkluderande infrastrukturer
10. Minskad ojämlikhet <ul style="list-style-type: none">• 10.2. Främja social, ekonomisk och politisk inkludering	10. Minskad ojämlikhet <ul style="list-style-type: none">• 10.2. Främja social, ekonomisk och politisk inkludering• 10.3. Säkerställa rättigheter för alla och utrota diskriminering	11. Hållbara städer och samhällen <ul style="list-style-type: none">• 11.6. Minska städernas miljöpåverkan• 11.7. Skapa säkra och inkluderande grönområden för alla
16. Fredliga och inkluderande samhällen <ul style="list-style-type: none">• 16.B. Främja och verkställ icke-diskriminerande politik och lagstiftning		12. Hållbar konsumtion och produktion <ul style="list-style-type: none">• 12.4. Ansvarsfull hantering av kemikalier och avfall• 12.5. Minska mängden avfall markant• 12.8. Öka allmänhetens kunskap om hållbara livsstilar

² Regeringskansliet, Sveriges genomförande av Agenda 2030 för hållbar utveckling. 2021

Från vision till verklighet

För att visionen ska bli verklighet bryts de tre målområdena ner till specifika mål. Det är också nödvändigt att formulera strategier för hur den idrottspolitiska visionen ska förverkliga en aktiv och hållbar fritid i Gävle kommun.

Målområde 1 - Möjliggöra utövande och en aktiv livsstil

Målområdet delas upp i fyra delområden:

- Föreningsidrotten och det egna initiativet
- Breddidrott och elitidrott
- Stöd till en aktiv fritid
- Prioriterade grupper

Föreningsidrotten och det egna initiativet

Med sina många utövare och ledare är föreningsidrotten landets största folkrörelse. I Gävle kommun finns drygt 170³ idrottsföreningar varav cirka 70 med etablerad barn- och ungdomsverksamhet. Föreningslivet bidrar till att många barn och unga har en aktiv fritid. Forskning visar att idrott och motion ger positiva effekter på hälsa och välbefinnande.

³ Statistik från Gävle kommuns föreningsregister. 2022

Utöver föreningsidrotten finns skolans idrottsundervisning, ett kommersiellt utbud av idrott, det spontana idrottandet, den spontana rörelsen och egenorganiserade aktiviteter. Miljöer för idrott och friluftsliv har en positiv effekt på människors fysiska och psykiska hälsa och bidrar många gånger till gemenskap med andra. Ett rikt utbud av idrotts- och friluftsmiljöer bidrar till att Gävle är en attraktiv kommun där människor vill bo.

Historiskt sett har anläggningar i huvudsak byggts för den organiserade idrottens behov, exempelvis fotbollsplaner, innebandy- och ishallar. Nya trender har lett till att det har blivit allt populärare att motionera på egen hand, ett så kallat spontant idrottande, spontan rörelse och egenorganiserade aktiviteter. Detta sker till exempel på anläggningar, i parker, på boulevaner, i klätterställningar eller i naturen. Även vardagliga aktiviteter som att cykla, promenera eller leka bidrar till ett fysiskt aktivt liv.

En tredjedel av Sveriges befolkning har varit ute i friluftsmiljöer så gott som varje vecka under det senaste året enligt SCB.⁴ Det ökade intresset indikerar att människors friluftsvanor har förändrats genom en förändrad attityd till kostnadsfria fritidsaktiviteter. Allt fler nyttjar Gävles friluftsområden. I Hemlingby friluftsområde ökade besöksantalet med 36 procent och i Sätterskogens naturreservat ökade besöksantalet med 83 procent under perioden mars-december 2020, jämfört med samma period 2019.

En ökad användning av natur- och friluftsområden, fler aktiviteter för spontan rörelse och nya utövare kommer ställa ökade krav på Gävle kommun. För att möta behovet ska kommunen erbjuda ytor för spontanidrott, spontanrörelse och egenorganiserade aktiviteter, men även ha beredskap för att förändras i takt med nya trender inom idrott och friluftsliv.

Breddidrott och Elitidrott

En kommun behöver prioritera breddidrott framför elitinriktad tävlingsidrott. Detta är en uppfattning som delas av Sveriges kommuner och regioner samt den lokala idrotten i Gävle kommun. Alla barn och unga tycker inte att det är roligt att tävla och därför bör specialiseringen från breddidrott till elitinriktad tävlingsidrott ske högre upp i åldrarna.

⁴ Statistikmyndigheten SCB, Undersökningar av levnadsförhållanden, 2021

Ordet elitidrott är relativt och någon gängse definition av begreppet finns inte. Men de flesta människor har en relation till ordet.

Den publika elitidrotten är en del av upplevelseindustrin i Gävle kommun. Genomförande av nationella eller internationella mästerskap bidrar till att kommuninvånarna känner stolthet och glädje. Det skapar också ekonomiska mervärden för Gävle kommun som turistmål och dess näringsliv, och inspirerar människor till att idrotta. Gävle kommun är positiv till idrottsevenemang utifrån de förutsättningar som finns i kommunens anläggningar och i takt med att Gävle växer ska kommunen fortsätta att möta nya behov.

Stöd till en aktiv fritid

Kultur- och fritidsverksamheten i en kommun är frivillig. Det innebär att det finns en stor frihet att utforma regler och villkor för hur verksamheten ska stödjas. Gävle kommun vill tillgängliggöra idrotten för invånarna.

Det kommunala stödet till idrott, motion och friluftsliv består främst av lokalsubventioner. Alla som bor i Gävle och bokar tillfälliga tider i kommunens anläggningar har subventionerad hyra. Föreningar som bedriver barn- och ungdomsverksamhet subventioneras med cirka 85 procent av kostnaden för tiderna. Samma nivå gäller för pensionärer. Även vuxna och det spontana idrottandet premieras genom subventionerade taxor.

Kontantstödet ska öka förutsättningarna för en aktiv fritid, både det organiserade och det spontana. Stödet syftar i första hand till att uppmuntra barn och unga till rörelse och öka deras möjligheter till att ta del av ett brett utbud av aktiviteter och anläggningar. Grunden till en aktiv livsstil skapas i ung ålder och det ökar sannolikheten till mer rörelse genom livet. Stödet ska fortsätta att utvecklas för att möta framtida behov och skapa nya möjligheter. Det totala stödet till idrotts-, motions- och friluftsvksamhet är cirka 155 mnkr/år i Gävle kommun (2022).

Prioriterade grupper

Barn och unga 7–20 år är huvudprioritetsgruppen för fritidsverksamheter i Gävle kommun. Det är i den åldersgruppen som grunden för människors hälsa formas och vanor för en aktiv fritid skapas. I åldrarna 7–20 år finns särskilda grupper som behöver

främjas utifrån graden av aktivitet och föreningstillhörighet. Det gäller flickor, barn och unga med funktionsnedsättningar samt barn och unga i en socioekonomiskt utsatt situation.

För att bidra till de äldres livskvalitet behövs ett utbud av aktiviteter och åtgärder som främjar ett hälsosamt åldrande. Enligt folkhälsomyndigheten är äldre människors deltagande och engagemang en samhällsinvestering och en tillgång för den enskilde.⁵ Med denna utgångspunkt är det viktigt att Gävle kommun främjar en aktiv och hållbar fritid för pensionärer. I gruppen pensionärer räknas personer över 65 år, sjukpensionärer och förtidspensionärer.

Enligt Folkhälsomyndigheten så dominerar stillasittande aktiviteter fritiden i allt högre grad, en stor del av tiden ägnas åt skärmbaserad underhållning och digital kommunikation. Pulshöjande aktiviteter, till exempel i samband med motion och träning, står för en mycket liten del av dygnets timmar.⁶ Många unga lämnar också föreningslivet i tonåren och tenderar att bli stillasittande. Gävle kommun vill bidra till att motverka stillasittande hos unga och unga vuxna.

Prioritetsgrupp 1

Barn och unga i åldrarna 7–20 år är gruppen som prioriteras högst. Särskilt prioriterade grupper inom prioritetsgrupp 1:

- flickor
- barn och unga med funktionsnedsättningar
- barn och unga i socioekonomiskt utsatt situation.

Prioritetsgrupp 2

- personer med funktionsnedsättningar
- pensionärer
- stillasittande unga och unga vuxna, 13–25 år

⁵ Folkhälsomyndigheten, Hälsosamt åldrande. 2022

⁶ Folkhälsomyndigheten, Så kan verksamheter bidra till ökad fysisk aktivitet och minskat stillasittande – Ett stöd för nationellt, regionalt och lokalt arbete. 2021

Kultur- och fritidsnämndens mål – möjliggöra utövande och en aktiv livsstil

- Gävle kommuns invånare har goda möjligheter till en aktiv fritid på likvärdiga villkor utifrån sina behov och förutsättningar.
- Gävle kommuns resurser bidrar till en bättre folkhälsa och en aktiv fritid.
- Gävle kommun är en attraktiv plats för större idrotts-, och friluftsevenemang.

Strategier för måluppfyllelse

Kultur- och fritidsnämnden ska:

- samverka med föreningar, förbund, övriga nämnder och övriga aktörer
- utöka möjligheterna för spontan rörelse
- fördela resurser effektivt utifrån behov
- genom stöd bidra till en god livskvalitet och en bra grund till ett aktivt liv för prioriterade målgrupper
- öka förutsättningarna till en aktiv fritid för de prioriterade målgrupperna
- ta prioriterade målgrupper i beaktande i beslutsprocesser
- genom variation av olika områden och utbud av aktiviteter verka för att tillgodose invånarnas olika intressen och behov
- verka för att möjliggöra publika idrotts- och friluftsevenemang i kommunens befintliga anläggningar
- följa upp barn och ungas deltagande i fritidsaktiviteter.

Målområde 2 - Inkluderande och utvecklande miljö

Målområdet delas upp i tre delområden:

- Goda förebilder och trygga miljöer
- Jämställdhet
- Jämlika villkor

Goda förebilder och trygga miljöer

Föreningslivet har en viktig social funktion i samhället. Många barn och unga är med i en förening någon gång under uppväxten. För de flesta är föreningslivet en miljö som innefattar många positiva aspekter, som att träna, tävla och ha roligt med sina kamrater. Dessutom kan delaktighet i föreningslivet fungera brottspreventivt genom att barn och unga känner samhörighet och har en meningsfull sysselsättning. Ledare inom föreningslivet har ett stort ansvar i att vara goda förebilder och skapa trygga miljöer.

Alla fritidsaktiviteter för barn ska utgå från barnkonventionen och alltid ha ett barnrättsperspektiv. Barn har rätt till fritid enligt FN:s barnkonvention som bygger på fyra grundprinciper:

- barnets rätt till lika villkor
- barnets bästa
- barnets rätt till liv och utveckling
- barnets rätt att komma till tals.⁷

Genom att samverka med andra ska Kultur- och Fritidsnämnden skapa förutsättningar för en tryggare, mer positiv och utvecklande miljö för barn och unga. Goda ledare har möjlighet att påverka och utveckla morgondagens vuxna och bidra till ett bättre samhälle. Idrottsrörelsen utgör en stor del av föreningslivet och har stor möjlighet att påverka.

Idrottsrörelsen bygger på:

- glädje och gemenskap
- demokrati och delaktighet
- allas rätt att vara med
- rent spel.

För att säkerställa detta, arbetas det med att motverka doping, matchfixning, osund ekonomi, diskriminering, trakasserier, kränkningar och våld både på och utanför idrottsarenan. Ledare inom idrottsrörelsen har en viktig roll i att stötta idrottslig utveckling såväl som att förmedla idrottens grundläggande värderingar.⁸

⁷ Unicef, Barnkonventionen och föreningsidrotten. 2020

⁸ Riksidrottsförbundet, Idrotten Vill. 2019

Jämställdhet

I Gävle kommun består åldersgruppen 7–20 år av 51,4 procent pojkar och 48,6 procent flickor.⁹ Samtidigt visar Riksidrottsförbundets statistik från 2021 att 64,6 procent av deltagartillfällena i Gävle kommun utgörs av pojkar och 35,4 procent av flickor. Riksgenomsnittet är 59,9 procent pojkar och 40,1 procent flickor.

Kultur- och fritidsnämnden ska verka för att fler unga flickor deltar i organiserad idrott. För att komma dit krävs ett aktivt arbete från föreningslivet, idrottsförbunden och kommunen. Idrotten är en del av samhället och ska arbeta för jämställdhet. Kön ska inte innebära någon begränsning, varken i idrottsrörelsen eller någon annanstans.

Flickor är underrepresenterade även på ytor för spontanidrott, vilket kan bidra till en känsla av underlägsenhet inför att använda ytan.¹⁰ Motståndet kan också handla om svårigheter att ta sig till och från idrottsanläggningen, att känna sig obekväma på platsen eller att det saknas information om hur platsen kan användas. Gamla normer om hur en yta ska användas och av vem kan förändras genom information, inspiration och marknadsföring av idrottsytorna. Det är viktigt att riva både synliga och osynliga hinder för att fler ska använda idrottsytorna. På så sätt främjas flickors deltagande i både organiserad idrott och i användandet av spontanidrottsytor.

Jämlika villkor

I FN:s deklaration om mänskliga rättigheter uttrycks principen om allas lika rätt, lika värde och lika rättigheter. De är också grunden för svensk tillgänglighetspolicy.¹¹ Samhällets mål är att personer med funktionsnedsättning ska kunna leva på samma sätt som människor utan funktionsnedsättning och kunna delta i samhällslivet på lika villkor.

Att ha en funktionsnedsättning kan innebära olika verkligheter, funktioner och behov. Begreppet funktionsnedsättning skiljs ofta i tre delar: personer med nedsatt rörelseförmåga, personer med synnedsättning och personer med intellektuell funktionsnedsättning. Återkommande rapporter visar att personer med funktionsnedsättning har sämre hälsa än personer utan funktionsnedsättning. Siffror

⁹ Statistiska centralbyrån, Befolkningsstatistik. 2021

¹⁰ Centrum för idrottsforskning, Idrottsanläggningar – i dag och imorgon. 2022

¹¹ Förenta nationerna, Allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna. 2008

från Statens folkhälsoinstitut visar att det är mer än tio gånger vanligare med dålig hälsa bland personer med funktionsnedsättning än hos den övriga befolkningen.¹² Kartläggningen av ojämlika villkor inom kultur och fritid visar att unga med funktionsnedsättning avstår i större utsträckning från fritidsaktiviteter på grund av upplevda trösklar och hinder.¹³

Kultur- och fritidsnämnden ska verka för att fler personer med funktionsnedsättning kan delta i idrott. God tillgänglighet är en förutsättning för full delaktighet. Tillgänglighet är en beskrivning av hur en inkluderande miljö eller situation är oberoende av individens funktionalitet. Tidigare studier visar att barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning som deltar i organiserad idrott uppger att de har högre självkänsla, fler kamrater, bättre självförtroende, högre livskvalitet och är mer självständiga än de som inte deltar i organiserad idrott. Det är viktigt att föreningslivet erbjuder aktiviteter som är anpassade till allas behov.

Alla människor i samhället ska ha lika rättigheter och möjligheter att delta i organiserad idrott såväl som spontanidrott oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck.¹⁴ Idrotten är till för allas glädje och gemenskap vilket innebär att ingen ska behöva känna sig kränkt, trakasserad eller diskriminerad.¹⁵ Diskrimineringslagen skyddar individer och innebär att ingen får missgynnas eller kränkas utifrån de sju diskrimineringsgrunderna:

- kön
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion och annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- ålder.¹⁶

¹² Statens Folkhälsoinstitut. Onödig ohälsa – Hälsoläget för personer med funktionsnedsättning. 2008

¹³ Startpoint Advisory AB, Kartläggning av ojämlika villkor inom kultur och fritid. 2022

¹⁴ Socialstyrelsen, Att främja HBTQ-personers lika rättigheter och möjligheter. 2015

¹⁵ Riksidrottsförbundet, HBTQ och idrott. 2013

¹⁶ Diskrimineringsombudsmannen, Diskrimineringsgrunder. 2022

Ungas föreningsidrottande styrs av socioekonomiska förhållanden. Ekonomi har med tiden blivit av större betydelse för barn och ungas idrottande. Under senare år har kostnader för föreningsidrott ökat vilket har gjort att det är svårare för familjer att finansiera sina barns idrottande. Svenska hushåll med idrottande tonåringar lägger i genomsnitt drygt 10 000 kronor per år och barn på medlemsavgifter, träningsutrustning och andra idrottsrelaterade utgifter.¹⁷ Kultur- och fritidsnämnden behöver därför arbeta för att göra det lättare för socioekonomiskt utsatta barn och unga att delta.

Kultur- och fritidsnämndens mål – inkluderande och utvecklande miljö

- Gävle kommun har trygga och utvecklande idrottsmiljöer.
- Gävle kommuns barn och unga har möjlighet att påverka sin fritid.
- Gävle kommun har ett jämställt deltagande i idrotts-, motions- och friluftaktiviteter.
- Gävle kommuns invånare har goda möjligheter till en aktiv fritid på likvärdiga villkor utifrån sina behov och förutsättningar.

Strategier för måluppfyllelse

Kultur- och Fritidsnämnden ska:

- samverka med föreningar, förbund, övriga nämnder och övriga aktörer
- verka för att alla barn och unga upplever en trygg, meningsfull och inkluderande idrottsmiljö
- verka för att barn och unga har möjlighet till inflytande och delaktighet i fritidsaktiviteter
- stärka flickors deltagande
- verka för att föreningslivet har ett aktivt jämställdhetsarbete
- sänka trösklarna för deltagande i fritidsaktiviteter
- motverka all form av diskriminering.

¹⁷ Unicef, Barnkonventionen och föreningsidrotten. 2020

Målområde 3 – Attraktiv och inspirerande plats

Målområdet delas in i tre delområden:

- Hållbara anläggningar
- Trygga och attraktiva platser
- Digital utveckling och tillgänglig information

Hållbara anläggningar

Det viktigaste stödet Gävle kommun kan bidra med för en aktiv fritid är tillgången till anläggningar för idrott, motion och friluftsliv. När kommunen investerar i nya anläggningar ska de bidra till utveckling i en viss stadsdel, stärka en viss idrott eller förbättra jämställdheten. Inför investeringar av anläggningar krävs noggranna analyser eftersom de ska användas under lång tid och hålla god kvalitet. Sveriges kommuner och regioner påpekar möjligheterna till ökat användande av befintliga anläggningar genom verksamhetsförändringar.¹⁸ Inom Gävle kommun finns drygt 120 anläggningar för idrott, motion och friluftsliv inklusive spontanytor. Fler byggs eller är på väg att byggas. Genom att kartlägga och analysera anläggningarna utifrån nyttjandegrad, tillgänglighet, politiska viljeinriktningar och ekonomiska förutsättningar kan kommunen nyttja de befintliga anläggningarna på ett effektivt och hållbart sätt.

En kommunal anläggning är per definition en anläggning ägd av invånarna. Det innebär att kommunen har ansvar för att säkra hållbarheten i driften och kommunala värden. Det ställs allt högre krav på anläggningarna. Drift och underhåll av kommunala anläggningar ska ske professionellt och effektivt. Resurser ska fördelas hållbart utifrån de tre perspektiven social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet så att alla invånare kan ta del av det samhällsstöd som finns. För att uppnå en långsiktigt hållbar fritid är det viktigt att kultur- och fritidsnämnden fortsätter sträva efter att de kommunala anläggningarna drivs på ett sätt som skapar jämlika förutsättningar för invånarna.

Gävle kommun vill erbjuda invånarna anläggningar med en stark miljöprofil utifrån vattenförbrukning, energianvändning och att minska negativ miljöpåverkan. Det är av stor vikt att avfall sorteras och att det finns möjlighet att hantera avfallet på ett hållbart

¹⁸ Sveriges kommuner och regioner, Anläggningsrapporten 2019 – Idrott och Fritid. 2019

sätt på kommunens anläggningar. Det ska finnas tydliga riktlinjer hur kemikalier hanteras och doseras.

Miljömässig hållbarhet handlar delvis om vattenförbrukning. Gävle kommun ska aktivt arbeta och samverka för att hitta sätt att minska vattenförbrukningen och återanvända vatten i kommunens anläggningar. Det kan handla om att bevattna med sjövattnet i stället för dricksvatten, installera snålspolande kranar och återanvända vatten från snögropar till isen i ishallar.

För att uppnå en hållbar energianvändning fokuserar Gävle kommun på att:

- minska energianvändningen
- producera förnybar el
- samverka med berörda och de människor som vistas i och på anläggningarna.

Idag har anläggningarna 100 procent förnybar el och flera av dem har solceller installerade. På taket till sporthallen Gavlehov finns idag en av Gävles största solcellsanläggningar där totalt 988 solcellspaneler täcker en yta på 1500 kvadratmeter. I framtiden finns ambitionen att bygga positivhus, byggnader som ger mer energi än vad de förbrukar. Detta är en viktig åtgärd i att nå målet om att vara en klimatneutral kommun 2035.¹⁹

Konstgräsplaner med granulat har under de senaste åren blivit alltmer uppmärksammade i och med dess påverkan på miljö och hälsa. De ses i dag som en miljöfarlig verksamhet eftersom granulat riskerar att spridas till närliggande mark och vattendrag. Konstgräsplaner bidrar till positiva sociala effekter och kan nyttjas uppemot 2000 timmar per år, medan en naturgräsplan kan nyttjas 200 – 300 timmar på år. För att säkerställa en god skötsel av de planer som finns i dag och att minska spridningen av mikroplast, ska den vägledning som togs fram år 2020 av Gavlefastigheter och Gävle kommun efterföljas. Vid nya investeringar ska omvärldsbevakning genomföras för att säkerställa bästa möjliga val av granulat.

Gävle kommun har ambitionen att vara en av Sveriges bästa miljökommuner och har under de senaste åren rankats högt upp i Aktuell hållbarhetsranking av miljöbästa kommun. Kultur- och fritidsnämnden ska fortsätta att främja arbetet för att drift,

¹⁹ Gävle kommun, Miljöstrategiskt program 2.0. 2020

underhåll och nyttjande av de kommunala anläggningarna sker hållbart och resurseffektivt.

Trygga och attraktiva platser

För att människor ska utöva idrott och motion är det av stor vikt att anläggningar finns inom rimliga avstånd och att det är tryggt att ta sig dit. Det ska även kännas tryggt att vistas på anläggningen, det ska till exempel finnas god belysning.

Anläggningar placeras ofta intill varandra i utkanten av en tätort eftersom de kräver stor yta och för att erhålla stordriftsfördelar. Den negativa konsekvensen blir långa avstånd och sämre tillgänglighet. Kollektivtrafik behöver planeras utifrån ett motions- och idrottsperspektiv och det bör också finnas goda möjligheter att transportera sig till anläggningen med aktiva transporter, som exempelvis att gå eller cykla.²⁰

Närheten till anläggningar för idrott, motion och friluftsliv är grundläggande för att barn och unga ska röra på sig.²¹ Gävle kommun måste därför hitta en balans av närheten till stadskärnan och bra kollektivtrafik med fördelarna att placera anläggningar i nära anslutning till varandra. Det är också av vikt att föreningslivet anordnar aktiviteter i bostadsnära anläggningar. Folkhälsomyndighetens modell "Närhet, Tillgänglighet och Användbarhet" beskriver hur man kan främja en aktiv fritid på kommunens anläggningar.

- Närhet är en mycket betydande faktor för att främja ett aktivt liv. Om en anläggning eller plats finns nära bostaden eller arbetsplatsen tenderar människor att använda dessa platser mer regelbundet. Exempel kan vara anläggningar, parker, lekplatser och busshållplatser.
- Tillgänglighet innebär att det ska vara lätt och tryggt att ta sig till en viss plats. En anläggning som ligger nära ett bostadsområde ska inte skämmas av med trafikbarriärer, av kuperad terräng eller brist på information och skyltning.

²⁰ Gävle kommun, Miljöstrategiskt program 2.0. 2020

²¹ Statens folkhälsoinstitut, Aktivt liv i byggda miljöer – Manual för kommunal planering, Stockholm (folkhalsomyndigheten.se). 2010

- För att få till en hög användbarhet, behöver en anläggning vara välskött och i bra skick. Lika viktig är funktionaliteten och kvaliteten för att främja ett aktivt liv.²²

Digital utveckling och tillgänglig information

Kommunen har en viktig roll i arbetet för ökad fysisk aktivitet och minskat stillasittande. Därför är det viktigt att veta vad som gör det enklare för människor att vara fysiskt aktiva på sin fritid. För att miljöerna ska upplevas trygga, tillgängliga och inbjudande ²³ krävs en hållbar och strategisk samhällsplanering. Digitaliseringen är en del i samhällsutvecklingen som ökar och som i allra högsta grad påverkar sätten människor rör på sig. Gävle kommun behöver vara lyhörd och beredd på att vara följsam i snabba förändringar.

Marknadsföring och kommunikation kring idrott, motion och friluftsliv ska vara tillgänglig på olika platser. Det är lika viktigt att det finns information på anläggningarna som på Gävle kommuns hemsidor, sociala medier och andra digitala kanaler.

Kultur- och fritidsnämndens mål – Attraktiv och inspirerande plats

- Anläggningars drift, underhåll och nyttjande sker hållbart och resurseffektivt.
- Gävle kommuns anläggningar är trygga, inbjudande och erbjuder ett brett utbud av aktiviteter.
- Gävle kommuns invånare har möjligheter till en aktiv fritid i sitt närområde.
- Gävle kommun ligger i framkant med digitala processer.

Strategier för måluppfyllelse

Kultur- och Fritidsnämnden ska:

- samverka med föreningar, förbund, övriga nämnder och övriga aktörer
- optimera nyttjandet av kommunens anläggningar

²²Statens folkhälsoinstitut, Aktivt liv i byggda miljöer – Manual för kommunal planering, Stockholm (folkhälsomyndigheten.se). 2010

²³ Folkhälsomyndigheten, Så kan verksamheter bidra till ökad fysisk aktivitet och minskat stillasittande – Ett stöd för nationellt, regional och lokalt arbete. 2021

- verka för professionell och hållbar drift av kommunens anläggningar
- samverka med kommunala bolag, förbund och övriga berörda aktörer i anläggningsstrategiska frågor
- verka för hållbara och miljövänliga anläggningar
- genom ett varierat utbud av aktiviteter verka för att tillgodose invånarnas olika intressen och behov
- verka för att kommunens anläggningar ska vara trygga
- verka för att kommunens anläggningar är tillgängliga och användbara
- genom digitala lösningar möta invånarnas behov
- effektivisera kommunikation och marknadsföring för att bidra till en aktiv fritid för invånarna.

Referenslista

Centrum för idrottsforskning, 2022, *Idrottsanläggningar – i dag och imorgon*.

[Idrottsanläggningar-idag-och-i-morgon_0\(1\).pdf](#) (Hämtad 2022-06-29)

Diskrimineringsombudsmannen, 2022, *Diskrimineringsgrunder*.

<https://www.do.se/diskriminering/diskrimineringsgrunder> (Hämtad 2022-10-05)

Folkhälsomyndigheten, 2021, *Så kan verksamheter bidra till ökad fysisk aktivitet och minskat stillasittande – Ett stöd för nationellt, regional och lokalt arbete*. [Så kan](#)

[verksamheter bidra till ökad fysisk aktivitet och minskat stillasittande – Ett stöd för nationellt, regionalt och lokalt arbete — Folkhälsomyndigheten](#)

[\(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se) (Hämtad 2022-11-03)

Folkhälsomyndigheten, 2022, *Hälsosamt åldrande*.

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/halsa-i-olika-grupper/halsosamt-aldrande/> (Hämtad 2022-09-29)

Förenta Nationerna, 2008, *Allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna*.

[Allmanforklaringomdemanskligarattigheterna.pdf \(fn.se\)](#) (2022-06-16)

Gävle kommun, 2020, *Miljöstrategiskt program 2.0*.

<https://meetingsplus.gavle.se/welcome-sv/namnder-styrelser/kommunstyrelsen/mote-2021-03-16/agenda/miljostrategiskt-program-20-for-gavle-kommun-20pdf?downloadMode=open> (Hämtad 2022-10-07)

Regeringen, 2021, *Sveriges genomförande av Agenda 2030 för hållbar utveckling*.

www.regeringen.se/49d5f2/globalassets/regeringen/dokument/regeringskansliet/agenda-2030-och-de-globala-malen-for-hallbar-utveckling/voluntary-national-review--vnr/2021_sveriges_genomforande_av_agenda_2030_for_hallbar_utveckling_webb.pdf

(Hämtad 2022-09-29)

Riksidrottsförbundet, 2013, *HBTQ och idrott*.

<https://www.rf.se/contentassets/2dd39c7b38e448b589e14f7fef51e6f3/hbtq-och-idrott.pdf> (Hämtad 2022-10-05)

Riksidrottsförbundet, 2019, *Idrotten Vill – idrottsrörelsen idéprogram*. [idrotten-vill--](#)

[idrottsrorelsens-ideprogram.pdf \(rf.se\)](#) (Hämtad 2022-06-29)

Socialstyrelsen, 2015, *Att främja HBTQ-personers lika rättigheter och möjligheter*.

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2015-3-14.pdf> (Hämtad 2022-10-05)

Startpoint Advisory AB, 2022, *Kartläggning av ojämlika villkor inom kultur och fritid*.
Gävle kommun

Statens folkhälsoinstitut, 2010, *Aktivt liv i byggda miljöer – Manual för kommunal planering*.

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/1c1abdbbd7ec4ae5b0ec2f12f2aac4f8/r2010-04-aktivt-liv-i-byggda-miljoer-manual.pdf> (Hämtad 2022-10-07)

Statens Folkhälsoinstitut, 2008, *Onödig ohälsa – Hälsoläget för personer med funktionsnedsättning*. [Onödig ohälsa. Hälsoläget för personer med funktionsnedsättning. \(lulea.se\)](https://www.lulea.se) (Hämtad 2022-06-16)

Statistiska centralbyrån, 2021, *Befolkningsstatistik*.

https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_BE_BE0101_BE0101A/FolkmangdNov/ (Hämtad 2022-10-05)

Statistikmyndigheten SCB, 2021, *Undersökningar av levnadsförhållanden*.

[Undersökningarna av levnadsförhållanden \(ULF\) \(scb.se\)](https://www.scb.se/undersokningar-av-levnadsforhallanden-ulf) (Hämtad 2022-05-20)

Sveriges kommuner och regioner, 2019, *Anläggningsrapporten 2019 – Idrott och Fritid*.

<https://rapporter.skr.se/anlaggningsrapporten-2019---idrott-och-fritid.html?nofilters>
(Hämtad 2022-10-05)

Unicef, 2020, *Barnkonventionen och föreningsidrotten - Handbok för idrottsledare*.

[Idrottshandboken 4e upplagan \(1\).pdf](https://www.unicef.org/ida/ida-handbook-for-sport-leaders) (Hämtad 2022-08-26)